

Effectmeting

WK Turnen 2010

ECONOMISCHE IMPACT

MeerWaarde Onderzoeksadvies

Rotterdam Topsport

WK TURNEN 2010
Ahoy - Rotterdam

Effectmeting WK Turnen

Economische impact

Projectgroep Hogeschool Rotterdam

Opdrachtgevers

Rotterdam Topsport
MeerWaarde Onderzoeksadvies
Hogeschool Rotterdam

Uitvoering

J. Blonk, S. Manikus, S. Meershoek, A. Kraal, T. Tuerlings en M. van der Valk
(Commerciële Economie)
In samenwerking met de KNGU

Coördinatie

L. Schumacher (Hogeschool Rotterdam)
E. Oldenboom (MeerWaarde Onderzoeksadvies)

Verantwoording methode

- Dit rapport is een aangepaste versie van het rapport 'Effectmeting WK Turnen' van studenten van de Hogeschool Rotterdam.
- Evaluatie uitgevoerd volgens Richtlijnen handboek Economische Impact WESP versie 1.1 (zonder toetsing)
- Toetsing door derden (peer review) wordt nog uitgevoerd.

Zie ook www.platformsporteconomie.nl

Voorwoord

Dit eindrapport is geschreven in het kader van effectmetingen op het gebied van de economische impact van sportevenementen. De HRO en Rotterdam Topsport hebben in samenwerking met MeerWaarde een evaluatiecyclus ingesteld van grote evenementen in Rotterdam.

De WESP-groep fungeert als begeleiding en klankbord. Vanuit deze gedachte is door de Hogeschool Rotterdam een projectgroep samengesteld van vierdejaars studenten 'Sportmarketing & Management', die een prognose- en effectmeting zullen afnemen tijdens het WK Turnen. In samenwerking met onderzoeksbureau MeerWaarde onderzoekt de projectgroep de economische impact van het WK Turnen in Rotterdam 2010. Het toernooi dat 9 dagen heeft geduurd kende bezoekers vanuit heel de wereld. Op basis van het voorafgaand prognoseonderzoek 'Spin-off WK Turnen' en de effectmeting kunnen er in de toekomst meer accurate voorspellingen worden gedaan op basis van de standaardrichtlijnen op het gebied van de sociale en economische impact van een dergelijk sportevenement.

Het projectteam bedankt zijn begeleiders en adviseurs tijdens het onderzoek. Gerda IJff en Hans Zoethoutmaar (Rotterdam Topsport), Egbert Oldenboom (MeerWaarde) en Chantal Hoogeveen.

Speciale dank gaat uit naar Laurens Schumacher voor zijn betrokkenheid bij het onderzoek, als wel zijn ingebrachte expertise op het gebied van marktonderzoek en de bijbehorende gegevensverwerking.

Rotterdam, Januari 2010

T. Tuerlings, J. Blonk, S. Manikus, S. Meershoek, A. Kraal en M. van der Valk

Executive Summary

Tussen 16 en 24 oktober 2010 organiseerde de stad Rotterdam in samenwerking met de Nederlandse Turnbond het WK Turnen in de evenementen- en sportaccommodatie van Ahoy. Dit is een sportevenement dat aansluit op de strategische doelstellingen van Rotterdam om zich te profileren als één van de grootste sportsteden in Europa, maar ook ter voorbereiding van een mogelijke organisatie van de Olympische Spelen in 2028. Het Olympisch Plan 2028 draait om het bereiken van de missie: “We gaan met sport in de volle breedte heel Nederland naar Olympisch niveau brengen. Daar hebben we allemaal profijt van, nu en in de toekomst, op sociaal-maatschappelijk, economisch, ruimtelijk en welzijnsgebied. Met als mogelijk resultaat Olympische en Paralympische Spelen in 2028 in Nederland.” De Nederlandse overheid stuurt op de economische consequenties die dit soort evenementen hebben. Deze economische consequenties, ‘de economische impact’, vormen de leidraad van het onderzoek. De effectmetingen tijdens en na het WK Turnen, zoals gegeven in dit rapport, heeft betrekking op de volgende economische variabelen:

1. Aantal bezoeken;
2. Gemiddelde verblijfsduur van de toeschouwers;
3. Gemiddelde uitgaven per persoon;
4. Evenementenlocatie;
5. Aantal bezoeken van buiten de stad;
6. Aantal buitenlandse bezoeken;
7. Bestedingen van de teams;
8. Bestedingen van de organisatie.

Bezoeken

Het totale aantal bezoeken van het WK Turnen 2010 in Rotterdam lag tussen de 41.000 en 42.000. In dit rapport een gemiddelde van 41.500 aangehouden. Deze cijfers zijn ontleend aan het verkoopsysteem van de KNGU. Voorafgaand aan het WK Turnen waren er 40.093 kaartjes verkocht. Tijdens het WK Turnen zijn er nog eens 1.200 kaartjes verkocht. Dit zijn ruim 8.500 bezoeken meer dan waar het prognoseonderzoek vanuit is gegaan. Dit heeft een positieve uitwerking in de verdere berekening ten aanzien van de economische impact. De reden van dit verschil is met name te verklaren door het feit dat er tijdens het toernooi herfstvakantie was. Veel ouders zijn in deze periode naar de voorrondes komen kijken met hun kinderen. In de toekomst dient er rekening gehouden te worden met deze factor.

Van de 41.500 bezoeken aan het WK Turnen hebben er 749 bezoekers meegewerkt aan het onderzoek naar de economische impact van het WK Turnen 2010 voor de stad Rotterdam. Hetgeen een representatief en betrouwbaar beeld weergeeft van de bezoekerspopulatie.

Met name de additionele bezoeken zijn interessant met betrekking tot de extra inkomsten voor de stad. Dit zijn immers bezoeken die geen geld hadden gependend wanneer het toernooi niet in Rotterdam had plaatsgevonden. Op basis van het onderzoek is gebleken dat 86,7 procent van het totaal aantal bezoeken additionele bezoeken betrof.

Profiel bezoekers

- De man/vrouw verhouding tijdens het toernooi was 39 procent man en 61 procent vrouw.
- De gemiddelde leeftijd van een bezoeker tijdens het WK Turnen 2010 in Rotterdam is 43 jaar.*
- 41,4 procent van de bezoekers heeft een HBO of WO opleiding als hoogst voltooide opleiding opgegeven. 21,4 procent had MBO als hoogst voltooide opleiding.
- Het waarderingscijfer voor het toernooi in zijn geheel is uitgekomen op een totaal van 81 punten (van de 100 punten).

*Hierij moet worden meegenomen dat kinderen niet geïnterviewd zijn.

Economische impact

Uit berekening blijkt dat de totale economische impact van het WK Turnen 2010 €6.400.000 is. Dit totaalbedrag bestaat uit bezoekersbestedingen, bestedingen van de organisatie, bestedingen van de deelnemers en mediabestedingen. De exacte bedragen van de uiteenlopende groepen staan beschreven op pagina 20 van dit rapport.

INHOUD

Opdrachtgevers.....	2
Uitvoering.....	2
Coördinatie.....	2
1. Inleiding.....	8
1.1 Aanleiding.....	8
1.2 Begripsbepaling en afbakening.....	8
1.3 Methodologie.....	9
2. Bezoekers.....	12
2.1 Aantallen.....	12
2.2 Profiel bezoekers.....	13
2.3 Additionele bezoekers.....	14
2.4 Verblijfsduur.....	14
2.5 Inkomsten uit verblijf (hospitality).....	15
2.6 Side events.....	16
2.7 Pers/media.....	16
3. Bestedingen.....	17
3.1 Bestedingen bezoekers.....	17
3.2 Organisatie budget.....	18
3.2 Teambestedingen.....	18
3.3 Media.....	19
3.4 Overzicht van de organisatorische en de bezoekersbestedingen.....	19
Bijlagen	
Vergelijking prognoses en onderzoeksrapport WK Turnen 2010.....	
Bijlage 2 ‘Voorbeeld enquête’.....	

Bijlage 3 Enquêteschema .....
Enquête Rooster.....
Bijlage 4 VIP bezoekers.....
Bijlage 5 Terugkoppelingsformulier naar WESP.....
Bijlage 6 Ondervraagde bezoekers uitgesplitst naar herkomst .....

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het wereldkampioenschap turnen is een jaarlijks terugkerend evenement waarbij de economische impact een belangrijk gegeven is. Zo heeft de stad Rotterdam de eer gehad om het WK Turnen te organiseren en ook de economische invloed te ondervinden. Het uiteindelijke doel is om de Olympische Spelen van 2028 (OS 2028) te mogen organiseren. Hoe dit WK in het Olympisch Plan 2028 past, is beschreven in de executive summary. Om uiteindelijk in aanmerking te komen voor de OS 2028 dient Rotterdam zoveel mogelijk internationale sportevenementen te organiseren en deze tot een succes te brengen. Een eis van de overheid is dat de stad Rotterdam zich verantwoord voor de economische invloeden. De HRO en Rotterdam Topsport hebben in samenwerking met MeerWaarde een evaluatiecyclus ingesteld van grote evenementen in Rotterdam. Dit rapport bevat de effectmeting van de economische impact van het WK Turnen op de stad Rotterdam.

1.2 Begripsbepaling en afbakening

De projectopdracht omvat het afnemen en toetsen van een effectmeting tijdens het WK turnen in Rotterdam. Door middel van de procedures, die zijn opgemaakt in het prognoseonderzoek, kan de economische impact van een dergelijk evenement worden berekend.

De prognose- en effectmetingen tijdens en na het WK Turnen, zoals gegeven in het rapport 'Economische spin-off WK Turnen', heeft betrekking op de volgende economische variabelen:

1. Aantal bezoeken;
2. Gemiddelde verblijfsduur van de toeschouwers;
3. Gemiddelde uitgaven per persoon;
4. Evenementenlocatie;
5. Aantal bezoeken van buiten de stad;
6. Aantal buitenlandse bezoeken;
7. Bestedingen van de teams;
8. Bestedingen van de organisatie.

De onderzoeksbenadering van de economische impact ligt bij de bestedingen die direct worden veroorzaakt door het WK Turnen. Dit houdt in dat het de bestedingen betreft die niet in Rotterdam zouden hebben plaatsgevonden als het WK elders gehouden zou zijn. De economische impact is gelijk aan de additionele bestedingen van de bezoeken plus de additionele bestedingen voortvloeiende uit uitgaven die samenhangen met de organisatie en deelnemende ploegen. De economische impact bestaat uit de directe bestedingen en de indirecte effecten.¹

De probleemstelling voortkomende uit de onderzoeksafbakening:

---

¹ Hoogeveen, C. (2010). *Spin-off WK Turnen 2010*

“Hoe groot is de economische spin-off in Rotterdam in Euro’s die het WK turnen 2010 heeft gegenereerd en op welke wijze is deze spin-off te maximaliseren bij evenementen in de toekomst?”

1.3 Methodologie

Om de effectmeting te realiseren is voor, tijdens en na het WK Turnen een uitvoerig onderzoek gedaan. Hieruit vloeien aanbevelingen en conclusies voort met betrekking tot het stimuleren van de economische impact van sportevenementen binnen Rotterdam. De eindrapportage met deze aanbevelingen en conclusies is ontstaan door middel van het gebruik van primaire en secundaire data. De primaire data bestaan uit verkregen gegevens van het onderzoeksteam als wel uit de primaire gegevens van het prognose onderzoek ‘Economische Spin-off WK Turnen’. De secundaire data dienen het doel als voorbeeld van de gebruikte onderzoeksmethodiek (Effectmeting ‘Grand Depart’ 2010) en als achtergrondinformatie.

Onderzoeksmethode

De benodigde gegevens voor de prognose zullen via twee manieren worden verzameld:

Deskresearch

Deskresearch is een essentieel onderdeel voor het slagen van de vooropgestelde doelstellingen. Dit onderdeel beslaat namelijk eerdere onderzoeken van gelijksoortige evenementen. Deze onderzoeken dienen, voordat de fieldresearch wordt opgestart, geanalyseerd te worden met als doel de methodiek van dit soort onderzoeken te begrijpen en gebruiken. Deze informatie zal worden verkregen via internet, boeken en vakliteratuur.

Fieldresearch

Het verkrijgen van de primaire gegevens, waaruit de uiteindelijke cijfers en aanbevelingen en conclusies komen, vormen de kern van opdracht. Tijdens het toernooi, tussen 16 en 24 Oktober, zal de projectgroep, aangevuld met enkele eerstejaars studenten, enquêtes afnemen. Het aantal ondervraagden is gesteld op 750, hetgeen representatief is voor de steekproef.

Het onderzoek over de Economische Impact onderzoekt de bestedingen van de bezoekers en deelnemers gedurende het evenement. Om hier een duidelijk beeld van te schetsen, vinden er enquêtes plaats. Deze worden afgenomen tussen 16 en 24 oktober, de dagen van het evenement. Het gaat hier dus om schriftelijke enquêtes, om een specifiek beeld te schetsen van de uitgaven van consument en deelnemer.

De deelnemers en de vips worden geïnterviewd door de projectgroep zelf. Echter, zal door het grote aantal enquêtes dat afgenomen moet worden, er van extra hulp moeten worden voorzien. Een aantal studenten van de HRO zullen de reguliere bezoekers actief interviewen. Deze studenten worden aangestuurd door de projectgroep en de afgenomen enquêtes gecontroleerd.

Onderzoeksvragen die niet beantwoordt kunnen worden aan de hand van deskresearch, zullen door middel van fieldresearch worden beantwoord. De informatie hiervoor zal worden verworven worden door middel van (expert-)interviews. Deskundigen die hierbij een bijdrage leveren zijn:

- Gerda IJff; Rotterdam Topsport

- Hans Zoethoutmaar; Rotterdam Topsport
- Egbert Oldenboom; MeerWaarde adviesbureau
- Hans van der Linden; Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (organisatiecomité)
- Laurens Schumacher; Docent marktonderzoek te Hogeschool Rotterdam

Hans van der Linden heeft als lid van het organisatiecomité informatie over het aantal bezoeken, het aantal verkochte tickets per dag, de duur van het evenement, toeschouwers categorieën, bestedingen van de organisatie en teams, subsidies, pers en hospitaliteitsmogelijkheden.

Informatie

De te verkrijgen informatie zal worden aangereikt door Rotterdam Topsport. Hierbij moet worden gedacht aan het precieze aantal bezoeken etc. Deze informatie is van essentieel belang om het onderzoek op een gestructureerde manier voort te zetten en af te handelen. Tevens zijn er ook een aantal andere bronnen die worden gehanteerd om het onderzoek succesvol af te ronden. Dit zijn werknemers van de nationale turnbond; Pieter Mathijssen en Hans van der Linden (KNGU). Deze mensen delen hun kennis over zaken als mediatypen, zendtijd en de begroting van de organisatie.

Steekproefverantwoording

Tijdens het evenement is het totaal aantal bezoeken en deelnemers groot, in termen gesproken 'oneindig groot'. In de statistiek worden deze groepen aangeduid als populatie. Het aantal bezoeken en deelnemers is geprognosticeerd op een oneindige populatie. Dit betekent meer dan 5000 bezoeken en deelnemers gedurende het evenement. Voor een steekproef gelden een aantal voorwaarden die gehanteerd moeten worden om een goede verantwoording af te leggen. Deze luiden als volgt:

- Ad random; actief aan te spreken respondenten willekeurig kiezen
- In principe niet (pre)selecteren op bijv. geslacht en leeftijd
- Elke Xe respondent uit de doelgroep actief aan spreken
- Per groep (een stel, gezin, vriendengroep etc.; vanaf twee personen wordt gesproken van een groep) slecht een persoon laten deelnemen aan het onderzoek
- In geval van een groep, bij voorkeur de persoon laten deelnemen die (in)zicht heeft op de (te verwachten) bestedingen (van de groep)

Ook non-respons, de aantallen en redenen om niet deel te nemen aan het onderzoek, worden genoteerd.

Onderzoekspopulatie prognosemeting

In het verslag zal gesproken worden van het aantal bezoeken (oftewel: het aantal verkochte kaarten), omdat het aantal bezoekers niet gemeten kan worden.

Volgens de KNGU zal het WK turnen in Rotterdam rond de 33.000² bezoeken aantrekken. Hiervan zullen de meeste bezoeken plaatsvinden tijdens de laatste dagen van het WK zoals tijdens de toestel- en meerkampfinales bij zowel de mannen als de vrouwen. Deze 33.000 die geprognosticeerd zijn door de KNGU zal dan ook de onderzoekspopulatie zijn tijdens het WK turnen. Hierbij zal er bij het onderzoek geen onderscheid gemaakt worden tussen de betalende

² Hoogeveen, C. (2010). *Spin-off WK Turnen 2010*

bezoekers of de genodigde bezoekers. Ook wordt er geen onderscheid gemaakt tussen de reguliere bezoekers en de vipbezoekers. Hierbij zal het gros van deze populatie uit Rotterdam en omstreken zelf komen. Echter zal een klein gedeelte van deze onderzoekspopulatie ook uit andere delen van Nederland en zelfs uit het buitenland komen.

De tweede onderzoekspopulatie betreft de deelnemers aan het WK turnen. Deze populatie zal een internationale populatie bedragen. Ook hier zal er tussen de verschillende landen geen onderscheid gemaakt worden tussen de atleten en hun staf, beiden zullen in het onderzoek worden opgenomen.

2. Bezoekers

2.1 Aantallen

Het totaal aantal bezoeken tijdens het WK Turnen 2010 in Rotterdam ligt tussen de 41.000 en 42.000. In verdere berekeningen zal worden uitgegaan van een aantal van 41.500 bezoeken. De cijfers zijn ontleend aan het verkoopsysteem van de KNGU. Voorafgaand aan het WK Turnen waren er 40.093 kaartjes verkocht. Tijdens het WK Turnen zijn er nog eens 1.200 kaartjes verkocht aan de kassa van Ahoy, voor een totaal van €30.000,-. Deze aantallen zijn inclusief bezoeken op eigen initiatief en genodigden. In totaal zijn er 4.104 vip's naar het WK Turnen in Rotterdam gekomen.

Deze cijfers zijn *exclusief* de deelnemers en hun begeleiding. In totaal zijn er 1342 deelnemers en begeleiders naar het WK Turnen 2010 in Rotterdam gekomen, de deelnemers en begeleiders hoefden uiteraard geen entreekaarten te kopen. Onder begeleiders wordt onder andere verstaan: hoofdbegeleiding, teammanagers, teamtrainers, teamdokters, teamfysiotherapeut en juryleden. Naast de bezoeken op eigen initiatief, de vips en de deelnemers met hun begeleiding was er tijdens het WK Turnen ook nog pers aanwezig. Van de 41.500 bezoeken van het WK Turnen hebben er 749 bezoekers meegewerkt aan het onderzoek naar de economische impact van het WK Turnen 2010 voor de stad Rotterdam. Volgens de WESP richtlijnen geeft dit een representatief beeld van het totaal. In de onderstaande tabel is te zien welke onderdelen van het WK Turnen de geënquêteerden hebben bezocht. Tijdens het toernooi werden er meerdere onderdelen per dag afgewerkt, waardoor sommige bezoekers meerdere onderdelen bezochten.

Totaal buitenlanders (overnachters-personen)	405
Totaal buitenlanders dagtoeristen	720
Totaal buitenlanders (tickets)	3.214
Totaal Nederlanders (overnachters-personen)	671
Totaal Nederlandse dagtoeristen	36.141
Totaal Nederlanders (tickets)	38.286
Totaal bezoekers (personen: dagtoeristen en overnachters)	37.936
Totaal bezoekers met overnachting	1.075
Totaal dagtoeristen	36.861
Totaal bezoeken (tickets)	41.500

	Frequency	Percent
Trainingen	62	8,3%
Vorrondes	352	47,0%
Finales	481	64,2%
Anders (side events etc.)	30	4,0%

Tabel 2.1 Aantal bezoeken per onderdeel

2.2 Profiel bezoekers

Allereerst belichten wij de bezoekersprofielen van 'bezoekers op eigen initiatief'.
Deelvragen bij bezoekersprofiel:

- Hoeveel procent van de bezoekers zijn man/vrouw?;
- Wat is de gemiddelde leeftijd van deze bezoekers?;
- Vervolgens zal er kort een profiel geschetst worden van de uitgenodigde bezoekers, de deelnemers en van de pers die naar het WK Turnen 2010 in Rotterdam zijn gekomen.

Van de 749 gehouden enquêtes was 39 procent man en 61 procent vrouw.
Wat betreft het opleidingsniveau van de bezoekers, valt voornamelijk op dat de bezoekers hoog opgeleid zijn. Ruim 41 procent van de bezoekers heeft een HBO of WO opleiding als hoogst voltooide opleiding opgegeven in tegenstelling tot maar 21,4 procent die MBO als hoogst voltooide opleiding hebben opgegeven. In de onderstaande tabel de gehele opleidingsverdeling.

Hoogst voltooide opleiding		
	Frequency	Percent
Geen onderwijs	5	0,7
Basis onderwijs	33	4,4
MAVO/ VMBO	88	11,7
MBO	160	21,4
HAVO/VWO	142	19,0
HBO/WO	310	41,4
Anders	9	1,2
Non-response	2	0,1
Total	749	100

Tabel 2.2 Opleidingsniveau bezoekers

Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van de 749 ondervraagde personen tijdens het WK Turnen 2010 in Rotterdam is 43 jaar. Hierbij moet wel worden aangetekend dat kinderen (onder de 16 jaar) niet geïnterviewd zijn. In de aanbevelingen staat beschreven hoe dit cijfer in de toekomst nauwkeuriger te krijgen.

Vips en begeleiders

Van de 749 gehouden enquêtes was 17,2 procent uitgenodigd. Dit betekent dat er in totaal 7.138 uitgenodigde bezoeken tijdens het WK Turnen waren. Van deze 7.138 uitgenodigden, waren er 4.104 vips. Deze vips waren onder andere vertegenwoordigers van de KNGU, de FIG, uit het bondsbestuur en partners in sport. Deze gegevens zijn terug te vinden in bijlage 1, waarin de vips onderverdeeld zijn per dag en per naam.

Tijdens het WK Turnen zijn er zoals al eerder vermeld 1.342 deelnemers met begeleiding naar het WK Turnen 2010 gekomen.

Pers

Tijdens het WK Turnen was ook de pers aanwezig. De FIG (Federation Internationale de Gymnastique) heeft voor het 'WK Turnen 2010' 436 accreditaties aan mensen van de pers uitgedeeld. Verdere informatie betreffende de opbouw van deze accreditaties is niet voorhanden.

2.3 Additionele bezoekers

Additionele bezoekers zijn in dit geval bezoekers die dankzij het WK Turnen 2010 naar Rotterdam toe zijn gekomen. Dit betekent dat wanneer het WK Turnen 2010 niet in Rotterdam had plaatsgevonden, deze bezoekers op de betreffende dag niet naar Rotterdam toe waren gekomen. Echter, de inwoners van Rotterdam zijn überhaupt niet additioneel voor Rotterdam.

Inzicht geeft de volgende vraag uit de enquête: 'Als het WK Turnen niet in Rotterdam had plaatsgevonden, was u dan vandaag toch in Rotterdam geweest?'

In totaal hebben 745 geënquêteerden antwoord gegeven op deze vraag.

		Dag toeristen	Overnachters	Totaal bezoekers	Totaal bezoeken
Aantal bezoeken		36.861	1.075	37.936	41.500
Aandeel additionele bezoekers	Buitenlanders	1,9%	31,6%		
	Nederlanders	79,1%	53,8%		
	Rotterdam*				
	Totaal	81,0%	85,5%		

2.4 Verblijfsduur

Van de in totaal 749 geënquêteerden waren er 632 mensen die het WK Turnen voor 1 dag bezochten. Dit aantal komt neer op 84,4 procent. Deze 84,4 procent gaf aan gemiddeld 7,12 uur aan het WK Turnen 2010 te besteden, oftewel ze waren gemiddeld 7,12 uur op het WK Turnen 2010 aanwezig. Van de 749 geënquêteerden waren er 117 bezoekers die het evenement meerdere dagen bezochten, hetgeen neerkomt op 15,6 procent.

Een aantal geënquêteerden gaf aan in Rotterdam betaald te hebben overnacht: van de (additionele) buitenlanders 77,6% en van de Nederlanders 10,8%. De gemiddelde verblijfsduur van buitenlanders was 6,2 en van Nederlanders 3,2 dagen. In de volgende tabel zijn de gegevens voor deze groep weergegeven.

Aandeel overnachters buitenlanders	77,6%
Aandeel overnachters Nederlanders	10,8%
Gemiddelde overnachtingsduur buitenlanders	5,9
Gemiddelde overnachtingsduur Nederlanders	3,1

Dit resulteert in een totaal van **3.820 overnachtingen** in Rotterdam tijdens het WK Turnen.

2.5 Inkomsten uit verblijf (hospitality)

Genodigden

Gedurende het WK zijn er verschillende stoelen beschikbaar gesteld, voor de reguliere bezoeker en voor de vipbezoeker. Deze laatste groep betrof voornamelijk genodigde bezoeken. De vipsectie is onderverdeeld in twee verschillende groepen. Dit zijn de vip en de vip+ bezoeken. Voor een vipbezoek wordt per dag gemiddeld €30,- uitgegeven, voor een vip+ bezoek is dat €80,-.

Dagen	VIP	Opbrengst in €	VIP+	Opbrengst in €
Kwalificatiewedstrijden (4 dagen)	812,00	24.360,00	253,00	20.240,00
Landenwedstrijd dames	242,00	7.260,00	260,00	20.800,00
Landenwedstrijd heren	252,00	7.560,00	280,00	22.400,00
Meerkampfinales dames & heren	342,00	10.260,00	363,00	29.040,00
Toestelfinales dames & heren	307,00	9.210,00	317,00	25.360,00
Toestelfinales dames & heren	323,00	9.690,00	353,00	28.240,00
Totalen	2.278,00	68.340,00	1.826,00	146.080,00
Totale opbrengst in €		214.420,00		

Tabel 4.3 Opbrengst VIP plaatsen

Dit overzicht is berekend op basis van de gemiddelde kosten die de KNGU maakt per vip bezoek en per vip+ bezoek. In deze berekening is rekening gehouden met de werkelijke aantallen van deze bezoeken.

Vipboxen

De organisatie van het WK Turnen heeft tijdens het evenement vipboxen aangeboden voor bedrijven. Opvallend was dat alleen de KNGU, het bondsbestuur en districten alle dagen aanwezig waren en dat bedrijven ervoor kozen de laatste vijf dagen aanwezig te zijn op het WK. De organisatie kan melden dat er 16 bedrijven zijn die de laatste vijf dagen van het WK Turnen aanwezig waren. De huur van zo'n vipbox kende de prijs van totaal €15.000,-.

De totale waarde van deze verhuurde vipboxen is dan ook zestien keer de huur van een vipbox. In totaal komt dit neer op een bedrag van €240.000,-. Deze inkomsten zijn in het organisatiebudget opgenomen.

2.6 Side events

De side events vonden plaats voor, tijdens en na het WK Turnen. De momenten dat er verschillende pauzemomenten ingelast werden, valt hier ook onder. De side events zijn er voor gemaakt om de bezoekers te vermaken, om extra bezoekers te trekken en om de doelgroepen kennis te laten maken met turnen, met als achterliggend doel nieuwe beoefenaars aan te trekken. Deze verschillende events hadden de overkoepelende naam: *'Fantastic Gymnastics'*.

Beweegplein

Het beweegplein was de plek waarop kinderen en ouderen zelf konden bewegen. Er was een ruim opgezette dansvloer waar groepen actief waren gedurende het WK. Tevens was er gezorgd voor een ruim aanbod aan workshops waar bezoekers vrij konden deelnemen. Dit beweegplein bracht geen extra kosten met zich mee voor de bezoeker, waardoor deze niet bijdraagt aan de economische impact.

Promotiestands

Gedurende het WK waren er verschillende stands van de betrokken partijen en sponsors. Partijen die hier onder vallen zijn Jansen & Fritsen en de KNGU. Deze stands waren voornamelijk gericht op brandmarketing. Zij leveren dan ook geen bijdrage aan de economische impact van het WK turnen.

2.7 Pers/media

Pers

De organisatie van het WK Turnen had een speciaal perscentrum ingericht. In dit centrum konden journalisten hun werk beoefenen. Tevens had de organisatie ervoor gezorgd dat de schrijvende en fotograferende pers verschillende ruimtes toebedeeld kregen. Voor de schrijvende journalisten betrof dit de zittribune en was het voor fotografen mogelijk te fotograferen rondom de wedstrijdvloer. Voor de pers was het mogelijk om op bepaalde tijden in de trainingshal te komen.

In totaliteit zijn er 436 leden van de pers aanwezig geweest tijdens het WK Turnen. Daarbij zijn er voor deze persleden in totaal 106 hotel accommodaties bekend. De exacte kosten die de gehele pers heeft gemaakt zijn niet bekend en daardoor overgenomen uit de prognose.

3. Bestedingen

3.1 Bestedingen bezoekers

Additionele bestedingen inclusief tickets

De gemiddelde dagbestedingen van de Nederlanders bedroegen ruim 58 euro per persoon. De gemiddelde bestedingen van buitenlanders lagen veel hoger, op 160 euro per persoon. Dit komt vooral door de relatief hoge dagbestedingen van overnachters. Deze uitgaven zijn exclusief uitgaven aan accommodatie.

	Dagtoeristen	Overnachters	Totaal
Buit	€ 60,75	€ 194,58	€ 160,26
NL	€ 54,64	€ 86,53	€ 58,33

De totale bestedingen van de additionele dagbezoekers volgen door de gemiddelde bestedingen per dag te vermenigvuldigen met het aantal additionele bezoekers. Voor overnachters moet dit nog vermenigvuldigd worden met de gemiddelde verblijfsduur (dat is het aantal overnachtingen plus één). Dit resulteert in een totaal aan ruim 2,3 miljoen aan uitgaven.

	Dagtoeristen	Overnachters	Totaal
Buitenlanders	€ 42.518	€ 457.737	€ 500.255
Nederlanders	€ 1.593.310	€ 207.406	€ 1.800.717
Totaal	€ 1.635.829	€ 665.143	€ 2.300.972

Daarnaast hebben overnachters gemiddeld € 80,20 uitgegeven aan accommodaties. Vermenigvuldigen we dit met het aantal overnachtingen (3.820) dan is er €316.000 uitgegeven aan verblijf tijdens het evenement. Dit brengt de totale bezoekersbestedingen op **€2,6 miljoen**.

Toegangskosten

Van de in totaal 749 geënquêteerde personen hebben er 576 betaald voor een toegangsbewijs. Dit betekent dat gemiddeld 77 procent van de bezoekers ($576/749 \times 100\%$) betaald heeft voor een toegangsbewijs. Deze 77 procent heeft dit gedaan voor een gemiddelde van 62,71 euro. Echter heeft deze 77 procent deze prijs betaald voor een gemiddelde van 1,93 personen (bijvoorbeeld voor vrouw en/of kinderen). Dit betekent dat er gemiddeld 32,50 euro ($62,71/1,93$) is betaald per toegangsbewijs. Wanneer er wordt gekeken naar het totaal aantal bezoeken (41.500) hebben er 31.955 toeschouwers betaald voor een ticket ($41.500/100 \times 77\%$). Wanneer dit aantal vermenigvuldigd wordt met de gemiddelde toegangsprijs van 32,50 euro, betekent dit dat er in totaal **1.039.000** euro aan toegangsbewijzen is betaald tijdens het WK Turnen 2010 in Rotterdam. Dit zijn uiteraard inkomsten voor de organisatie en vallen als zodanig onder het budget van de organisatie. Het zijn echter alleen additionele inkomsten, voor zover het uitgaven zijn van additionele bezoekers. Aangezien 81,7% van de bezoekers additioneel was, bedroegen de additionele inkomsten ticketinkomsten van de organisatie **848.000 euro**. Dit cijfer is van belang, omdat het afgetrokken moet worden van de uitgaven van de organisatie, omdat er anders een dubbeltelling resulteert.

3.2 Organisatie budget

De KNGU had voor de organisatie van het WK Turnen een budget van €5.234.200,- tot haar beschikking. Uiteraard komt niet het gehele bedrag ten goede aan Rotterdam. Het wordt verminderd met de subsidie van de stad, inkomsten uit kaartverkoop, huisvesting en transportkosten om tot het additionele bedrag te komen. Aangezien Rotterdam zelf deze subsidie betaalt, wordt dit niet gezien als additionele post. Het besluit om de subsidie niet tot additionele post mee te rekenen, voorkomt dat posten 2 keer worden meegenomen in de berekeningen. In onderstaande tabel is de additionele economische impact van de organisatorische kosten voor Rotterdam weergegeven.

		additioneel
Subsidie VWS	€ 850.000	€ 850.000
Subsidie Rotterdam	€ 700.000	
Subsidie Zuid Holland	€ 200.000	€ 200.000
Bijdrage KNGU	€ 664.200	€ 664.200
Kaartverkoop*	€ 1.039.000	€ 848.000*
Sponsoring en overig	€ 1.971.515	€ 1.971.515
	€ 5.234.200	€ 3.685.715
Uitgaven in Rotterdam	88%	€ 3.317.143

* Reeds meegeteld in de bezoekersbestedingen

3.2 Teambestedingen

Cijfers uit enquête

Tijdens het WK Turnen verblijven alle 73 deelnemende landenteams in Rotterdam. Dit zijn additionele inkomsten voor de stad aangezien deze teams hier niet zouden zijn als het WK er niet was. Met de enquête zijn 7 deelnemers/begeleiders/juryleden uit verschillende landen ondervraagd.

De gemiddelde kosten per persoon per overnachting is €101,67. Met 1342 atleten/begeleiders/juryleden uit 73 verschillende landen komt dit neer op €136.441,14 wanneer iedere deelnemer 1 maal overnacht. Uit de enquête blijkt dat de gemiddelde deelnemer 8,25 overnachtingen heeft gemaakt. Dit komt neer op een totale uitgaven aan overnachtingen van deelnemers van €1.125.639,41. In dit bedrag zitten ook uitgaven binnen hotels aan eten/drinken/enz.

Cijfers van Rotterdam Topsport

Onderstaand de kosten die de organisatie van het WK Turnen 2010 gemaakt heeft bij de hotels gemaakt heeft, dus wat zij uiteindelijk met de hotels hebben moeten afrekenen. Deze kosten zijn verhaald op alle deelnemende landen die in de hotels zijn verbleven. Deze bedragen zijn opgebouwd uit het aantal personen dat verbleef, het aantal dagen en alle gemaakte kosten in het hotel. De opbouw hiervan, de kosten van de pakketten en of er nog anderen personen aanwezig waren (buiten de turners om) die het pakket hebben afgenomen is verder in dit hoofdstuk te vinden.

Hilton	364.046,85	StayOkay	81.270,00
Inntel Rotterdam Centre	135.979,00	H2otel	30.482,36
v/d Valk Blijdorp	180.121,50	Maritime	74.710,00
Cruise Hotel	200.000,00	NH Capelle a/d IJssel	29.160,75
v/d Valk Ridderkerk	45.926,63	Bastion Rhoon	24.426,25
Bilderberg	79.526,23	Bastion Barendrecht	10.103,50
Tulip Inn	41.400,00	Novotel Schiedam	22.578,75
Novotel Brainpark	28.565,47		

Totaal € 1.348.297,29

Dit bedrag zijn alle deelnemende landen samen kwijt aan de kosten voor hotels. Dit bedrag is een concreet bedrag dat zeker is toegekomen aan de stad Rotterdam.

De voornaamste bestedingen van de teams (deelnemers en trainers/coaches) vallen grotendeels onder de bestedingen die gemaakt zijn in de hotels. Immers overnachtten en aten de teams doorgaans in hotels. De kleine uitgaven die de teams gedaan hebben in Ahoy zijn al opgenomen in de voorgaande paragrafen. De teams hadden verder geen kosten aan entreebewijzen, aangezien de deelnemende teams deze van de KNGU ontvangen hadden. De totale bestedingen van teams additioneel voor de stad Rotterdam is derhalve **€1,3 miljoen**.

3.3 Media

De leden van de pers hoefden geen entreebewijs te betalen, deze kreeg de pers namelijk aangeboden in de vorm van een accreditatie van de KNGU. De voornaamste bestedingen van de pers betreffen hotelkosten (overnachtingen en eten/drinken). De totale mediabestedingen zijn **€540.000**.

3.4 Overzicht van de organisatorische en de bezoekersbestedingen.

Totale economische impact WK Turnen 2010

Categorie	Economische impact (afgerond op duizenden)
Bezoeken	€2.617.000,-
Organisatie	€1.911.000,-
Deelnemers/begeleiders/juryleden	€1.348.000,-
Pers	€540.000,-
Totale economische impact WK Turnen 2010	€6.416.000,-

Aanbevelingen

Rotterdam Topsport

De economische impact van het WK Turnen ligt hoger dan de economische impact van de prognosemeting en kan in dat opzicht dan ook als een succes worden gezien. Toch liggen er in de toekomst mogelijkheden om de impact te maximaliseren. Ook de onderzoeksmethoden kunnen worden geoptimaliseerd, zodat er in de toekomst meer accuraat kan worden geprognosticeerd.

Onderzoek

- De prognose voor de toeschouwers moet hoger ingeschat worden. Er blijken 8.500 bezoeken extra te zijn geweest op het WK Turnen. Er is uitgegaan van de verkoopcijfers van het WK Turnen 2006 in Aarhus en de aanbevelingen van Hans van der Linden (KNGU).
- In het prognoseonderzoek werd er gesteld dat 90 procent van de bezoeken additioneel waren. In de effectmeting van het WK turnen bleek dit enigszins lager te zijn, namelijk een percentage van 86,7 procent. Dit percentage dient in volgende onderzoeken meegenomen te worden, aangezien de 90% in de prognosemeting niet tot nauwelijks wordt verklaard.
- Is er geen informatie bekend over de verschillende bestedingen die er gedaan gaan worden tijdens het evenement, zet deze dan laag in. Dit verkleint de kans op verlies, iets dat met het onderzoeksrapport naar voren kwam.
- De gemiddelde bezoekerbestedingen van het WK Turnen waren in de effectmeting substantieel lager dan die van de prognosemeting. In de prognosemeting is er te veel uitgegaan van de cijfers van het WK in Aarhus. Bij latere onderzoeken dienen ook de gemiddelde uitgaven van soortgelijke evenementen, op de locatie waar het evenement wordt gehouden (in dit geval 'Ahoy'), meegenomen te worden. Daarnaast moeten de bezoekerbestedingen buiten Ahoy niet worden meegerekend.
- De vipbestedingen dienen in volgende prognoseonderzoeken gedetailleerder behandeld te worden. Dit gaat dan voornamelijk om het verkoopsysteem rond de vips en eventuele prijsverschillen in diverse arrangementen.
- De teambestedingen komen in de effectmeting 1,2 miljoen lager uit dan in de prognosemeting. De prognosemeting spreekt bij de teambestedingen dan ook over een ruwe schatting. In later onderzoek dienen deze schattingen dan ook lager geprognosticeerd te worden om dit soort verschillen te voorkomen.
- De bestedingen buiten Ahoy vallen veel hoger uit dan die in het prognoseonderzoek (verschil van 504%). De grootste oorzaak hiervan is dat de bestedingen van bezoekers niet meegenomen worden in het prognoseonderzoek, maar in de gemiddelde bezoekersbestedingen per dag. Met betrekking tot de relevantie van het verschil tussen de variabelen 'bestedingen binnen Ahoy' en 'bestedingen buiten Ahoy' dient hier in volgende onderzoeken onderscheid in gemaakt te worden.

Organisatorische aanbevelingen

Bezoekersprofiel

- Het in kaart brengen van de potentiële doelgroep, die op een bepaald evenement afkomen, is essentieel voor het gebruik van eventuele marketingtoepassingen. Op basis van deze gegevens kan een promotie- en marketingstrategie toegepast worden. Deze gegevens dienen in een prognosemeting meegenomen te worden. Deze doelgroep moet vooraf bepaald worden door de organisatie zodat de marketing hierop kan worden afgestemd.
- Op basis van de bezoekersprofielen kunnen er hotelarrangementen, viparrangementen en side events worden georganiseerd. Op deze manier kan de verblijfsduur van de bezoekers worden verlengd en zijn uitgaven worden gemaximaliseerd.

Side Events

- Meer promotie van de side events als wel van de workshops. De promotionele activiteiten waren *'verstopt'* en niet *'herkenbaar'* voor de bezoeker. De doorloop van deze activiteiten was niet goed. Het is daarom van belang om deze vlakbij het beweegplein te posteren, aangezien daar de bezoekers veelal langskomen.
- De side events dienen in hoge mate aan te sluiten op de potentiële doelgroep. In het geval van het WK Turnen had de organisatie meer in kunnen springen op de herfstvakantie. Voornamelijk de doordeweekse dagen waarin scholieren dus extra vrije dagen hadden.
- Side events dienen beter aangegeven te worden tijdens het evenement. Tijdens het enquêteren waren er hier een hoop klachten over. Het gaat hier dan om het gemakkelijk maken voor de bezoeker, aangezien deze bezoekers moesten zoeken waar de verschillende side events waren.

VALUE model

De verschillen in de uitkomsten van het VALUE model en de uitkomsten van het model van Chantal Hoogeveen aangaande de totale economische impact zijn substantieel. Er wordt aanbevolen om de variabelen 'teams', 'hospitality', vipboxen en 'organisatie' op te nemen in het VALUE model. De additionele kosten die deze variabelen met zich meebrengen bedragen meer dan 3 miljoen en kunnen niet worden genegeerd. Deze bedragen dragen bij aan een hogere economische impact.

De kosten van een organisatie en die van teams zijn voorafgaande een toernooi te achterhalen en kunnen zodoende voor een prognosemeting relatief eenvoudig worden gebruikt. Bij de prognosemeting van de kosten voor de organisatie zal ten eerste gebruik gemaakt moeten worden van cijfers van vorige toernooien. Ten tweede moet er navraag gedaan worden naar de budgetten van het betreffende organisatiecomité. Ook bij de kosten van de teams moet er worden gekeken naar uitgaven in het verleden van gelijksoortige evenementen. Uiteraard moet hier rekening worden gehouden met het aantal teams en hun gevolg.

Opzet van de enquête

- **Vraag 1:** Hier moet het punt 'Pers' toegevoegd worden.
- **Vraag 8:** Deze vraag voegt niks toe aan de enquêteopzet; voor stad Rotterdam maakt het niet uit of ze naar andere steden zouden gaan als het daar was. Dit heeft dus geen enkele invloed op de economische impact in de betreffende stand en het betreffende evenement.
- **Vraag 13:** Vraag 13 bleek verwarrend voor het bepalen van de hotelprijs. Dit is op te lossen door bij vraag 12 te vragen naar de prijs per 1 persoon.
- **Vraag 17:** Deze vraag is tevens verwarrend ten aanzien van de bestedingen voor de ondervraagde. Dit is op te lossen door bij vraag 16 de uitgaven te beperken tot die van de ondervraagde. Ook bij het berekenen van de totale impact volgens het VALUE model bespaart dit tijd en worden de bestedingen meer nauwkeurig gemeten³.
- Tevens moet er een standaard SPSS bestand voor handen zijn om de gegevens in te kunnen verwerken. Zodat deze niet per project zelf gemaakt dient te worden. Dit komt ten goede aan de efficiency, maar ook aan de gelijkheid van de verschillende metingen.

---

³ Zie Bijlage 1 'Voorbeeld Enquete'

BIJLAGEN

Bijlage 1

Vergelijking prognoses en onderzoeksrapport WK Turnen 2010

- Er hebben meer bezoeken plaatsgevonden op het evenement dan vooraf geprognosticeerd. Dit betekent dat de economische impact van het onderzoeksrapport groter is dan het prognoseverslag. Echter, is deze impact relatief kleiner, aangezien de gemiddelde uitgaven per bezoek in het prognoseverslag hoger was. De spin-off volgens Chantal Hoogeveen verschilt een €426.923,67 met de effectmeting. Echter, relatief gezien is dit verschil €31,07 (€243,14 - €212,07) per toeschouwer in het voordeel van de prognose van Chantal Hoogeveen. Deze berekening is als volgt berekend: €8.800.731,58 (= economische impact van het onderzoeksrapport): 41.500 (werkelijke aantal toeschouwers WK Turnen 2010) = €212,07. €8.023.718,14 (= economische impact volgens prognoseverslag): 33.000 (aantal toeschouwers volgens prognose) = €243,14.
- Het aantal bezoeken dat geprognosticeerd is, verschilt van de daadwerkelijke bezoeken. De prognose stelde dat er circa 33.000 bezoeken op het WK Turnen zouden plaatsvinden. Vanuit het onderzoek blijkt dat er 41.500 bezoeken waren. Dit aantal is inclusief de vip bezoeken. Geconcludeerd kan worden dat dit jaar blijkt dat er meer bezoeken zijn geweest dan geprognosticeerd. Verder blijkt dus dat het geprognosticeerde bedrag reeds hoger valt. Deze prognose gaf een bedrag van €766.645.000,- aan, terwijl de daadwerkelijke kosten €1.038.537,50 opleverden. Een positief verschil van €271.892,50.
- Een andere lijn die doorzet, ten opzichte van de vorige EK's en WK's, is dat er op het WK Turnen meer vrouwen dan mannen afkomen. Dit jaar blijkt uit de gehouden enquête dat 61% vrouw was en 39% man.
- Daarentegen is er qua leeftijd niet veel veranderd. Waar het prognoseverslag concludeerde dat er voornamelijk bezoekers kwamen tussen 25 en 49 jaar, blijkt de gemiddelde leeftijd te liggen op 43 jaar.
- De vipbestedingen zijn hoger uitgevallen dan vooraf geprognosticeerd. Het prognoseverslag leerde dat er werd uitgegaan van een bedrag €185.440, terwijl deze uiteindelijk neerkwamen op een bedrag van €214.420. Het belangrijkste verschil ligt hem in de vip+ bezoeken, die in grotere getale aanwezig waren gedurende het WK Turnen. Vanuit het prognoseverslag werd er gesteld dat er 608 vip+ bezoeken op het evenement zouden plaatsvinden. Dit bleek een aantal van 1826 vip+ bezoeken te zijn. Een verschil van 1218 bezoeken en in percentage een verschil van 300% extra vip+ bezoeken. Echter, vielen de reguliere vipcijfers lager uit. Van de 4560 reguliere geprognosticeerde vip bezoeken bleek er een aantal van 2.278 vip bezoeken aanwezig te zijn. Een verschil van 2282 bezoeken en in percentage omgerekend is dat 49% dat uiteindelijk het WK Turnen bezocht heeft. Een conclusie die over de verhuur van de vipboxen te nemen valt is dat alleen de laatste vijf dagen van het evenement verhuurd werd. Dit leverde een bedrag van €240.000,- op. Echter, bleek dat de eerste twee dagen er geen enkele vipbox verhuurd werd.
- De teambestedingen zijn lager dan vooraf geprognosticeerd. De prognose leerde het bedrag van €2.256.115,-. Echter, is dit bedrag uitgekomen op een bedrag van €1.369.881,63. Dit verschil valt te verklaren doordat er op het moment van de prognose nog geen exacte cijfers bekend waren over het aantal teams en de staf die elk land vertegenwoordigde.
- Het WK Turnen 2010 scoorde een waarderingscijfer van 81 punten (van de 100). Dit betekent dat het WK voor de bezoeker als ruim voldoende werd ervaren. Echter,

betekent dit ook dat er nog ruimte is voor verbetering. Hiermee wordt bedoeld dat er een aantal zaken zijn tijdens het WK Turnen die verder uitgewerkt of ontwikkeld kunnen worden om zo een (nog) hoger punten aantal te halen. Deze uitwerkingen en ontwikkelingen zijn te vinden in het hoofdstuk 'aanbevelingen'.

Conclusie WK Turnen 2006 en WK Turnen 2010

- Het aantal bezoeken is tijdens het WK Turnen 2010 hoger geweest dan tijdens het WK Turnen 2006. Gedurende dat WK waren er 28.000 bezoeken. Dit WK waren er 41.500 bezoeken op het evenement. Dit betekent dat het WK Turnen 2010 13.500 meer bezoeken getrokken heeft.
- De teambestedingen gedurende het WK Turnen 2010 zijn lager dan deze waren tijdens het WK Turnen 2006. De bestedingen in 2010 leverde een bedrag van €1.125.639,41 op, het WK 2006 bracht €2.250.000,00 op. Dit betekent een verschil van €1.124.360,59.
- Het (gemiddelde) bezoekbesteding van het WK Turnen 2010 zijn lager dan het WK Turnen 2006. Dit heeft te maken dat in Denemarken het prijsniveau 34% hoger ligt dan in Nederland. Het gemiddelde bedrag dat een bezoek gedurende het WK Turnen 2010 opleverde bedroeg €88.26. Gedurende het WK Turnen 2006 was dit €98.39. Een verschil van €10.13.

Bijlage 2 'Voorbeeld enquête'

Locatie:	Datum:	Tijdstip:	Weer nu:
☐ Centrum <stad>	☐	☐ 08.00-12.00	☐
☐	☐	☐ 12.00-17.00	☐
☐	☐	☐ 17.00-21.00	☐
			☐

Dit schema is in te vullen door de interviewer.

Goedendag mevrouw/meneer, wij willen u graag namens de gemeente/regio/provincie <naam> enkele vragen stellen over uw bezoek aan <evenement>.

1. Bent u ...

- (1) Bezoeker op eigen initiatief
- (2) Bezoeker op uitnodiging van sponsor of organisatie <evenement>
- (3) Deelnemer
- (4) Anders

2. Wat zijn de vier cijfers van uw postcode of wat is het land waar u woont?

- (1) NL: postcode |__|__|__|__|
- (2) Buitenland: Land DUI, BE, FR, GB, SP, ... , nl. _____

3. In welk gezelschap bent u hier?

- (1) Alleen
- (2) Met partner / echtgeno(o)t(e) en zonder kinderen
- (3) Met partner / echtgeno(o)t(e) en met kinderen
  1. # ..... kind(eren) jonger dan 6 jaar
  2. # ..... kind(eren) tussen 6 en 12 jaar
  3. # ..... kind(eren) ouder dan 12 jaar
- (4) Alleen met kinderen
  1. # ..... kind(eren) jonger dan 6 jaar
  2. # ..... kind(eren) tussen 6 en 12 jaar
  3. # ..... kind(eren) ouder dan 12 jaar
- (5) Met overige familie
- (6) Met vrienden / kennissen
- (7) Met school, bedrijf, vereniging, etc.
- (8) Anders

4. Uit hoeveel personen bestaat uw gezelschap? _____ personen

- 5. Hoeveel van deze personen zijn GEEN toeschouwer van dit evenement (bijv. omdat ze andere interesses hebben/gaan winkelen e.d.)? _____ personen**
- 6. Als <evenement> niet had plaatsgevonden in <gemeente>, was ik vandaag toch in <gemeente> geweest.**
- (1) Waarschijnlijk wel → verder met vraag 7
  - (2) Waarschijnlijk niet → verder met vraag 8
  - (3) Weet niet/neutraal → verder met vraag 8
- 7. Bent u langer in <gemeente/regio/provincie> gebleven door dit evenement?**
- (1) Nee
  - (2) Ja, namelijk _____ uur / _____ dagen langer
- 8. Stel dat dit evenement niet in <gemeente>, maar in een andere Nederlandse gemeente had plaatsgevonden, was u dan naar die andere gemeente gegaan voor dit evenement?**
- (1) Waarschijnlijk wel
  - (2) Waarschijnlijk niet
  - (3) Weet niet/hangt ervan af
- 9. Respondent ≠ inwoner <gemeente/regio/provincie>: Hoe lang bent u van plan <gemeente> te bezoeken?**
- (1) _____ uur → verder met vraag 14
  - (2) _____ dagen → verder met vraag 10
- 10. Overnacht u, of heeft u afgelopen nacht(en) overnacht, ergens anders dan op uw vaste woonadres?**
- (1) Ja
  - (2) Nee → verder met vraag 14
- 11. Waar en hoe vaak overnacht u?**
- (1) ... overnachtingen in <gemeente>
  - (2) ... overnachtingen in <regio>
  - (3) ... overnachtingen in <provincie>
  - (4) ... overnachtingen in elders in Nederland
  - (5) ... overnachtingen in elders buiten Nederland
- 12. In welke type accommodatie overnacht u en wat is de prijs van 1 overnachting?**
- (1) Bij vrienden/familie/kennissen
  - (2) Bed & Breakfast ⇒ prijs per overnachting = € _____
  - (3) Hotel 0 – 3 sterren ⇒ prijs per overnachting = € _____
  - (4) Hotel 4 – 5 sterren ⇒ prijs per overnachting = € _____
  - (5) Bungalowpark ⇒ prijs per overnachting = € _____
  - (6) Camping ⇒ prijs per overnachting = € _____
  - (7) Overig ⇒ prijs per overnachting = € _____
- 13. Op hoeveel personen heeft deze overnachtingsprijs betrekking? _____ personen**
- 14. Welke van de onderstaande onderdelen gaat u bezoeken (of heeft u bezocht) tijdens <evenement>? ENQ: lees voor, omcirkel in ieder geval huidige dagevenement zonder te vragen**
- (1) <dagevenement 1>
  - (2) <dagevenement 2>
  - (3) <dagevenement 3>
  - (4) etc.

15. Wat is vandaag op u van toepassing?

- (1) Ik doe alleen uitgaven voor mezelf
- (2) Ik betaal ook voor een ander, anderen
- (3) Ik betaal niets, iemand anders betaalt voor mij → verder met vraag 16

16. Hoeveel denkt u vandaag ongeveer uit te geven voor uzelf en/of uw gezelschap aan het volgende? ENQ.: controleer totaalbedrag, meerdere antwoorden mogelijk

Op deze locatie/in deze gemeente			In regio/provincie		
1	Toegang evenement	€	7	Eten en drinken	€
2	Merchandising/souvenirs	€	8	Winkelen en boodschappen	€
3	Eten en drinken	€	9	(Andere) dagattracties/recreatie	€
4	Openbaarvervoer in deze gemeente	€	10	Openbaarvervoer buiten deze gemeente	€
5	Winkelen in deze gemeente	€	11	Parkeren en brandstof, huur fietsen	€
6	Overig	€	12	Overige uitgaven	€
	Totaal (1-12)	€		Weet alleen totaal	€

17. Op hoeveel personen hebben deze uitgaven betrekking? _____ personen

18. Met welk vervoersmiddel heeft u de langste afstand van uw vaste woonadres of verblijfplaats naar deze locatie afgelegd?

- (1) Auto/motor
- (2) Trein
- (3) Bus/tram/metro
- (4) Taxi
- (5) (Brom)fiets/scooter
- (6) Boot
- (7) Lopend
- (8) Anders

19. Wat is uw geboortjaar? Geboortjaar = |_1_|_9_|_|_|

20. Wat is uw hoogst voltooide opleiding?

- (1) Geen onderwijs
- (2) Basisonderwijs
- (3) MAVO, VMBO (VLO, ULO, MULO, VBO, Ambachtsschool, Huishoudschool, LEAO, LAS, LTS)
- (4) MBO (MTS, UTS, MEAO, VHBO, KMBO, Leerlingwezen)
- (5) HAVO, VWO, HBS
- (6) HBO, WO (HTS, HEAO, Hogeschool, Universiteit)
- (7) Anders

21. TOT SLOT: Wat voor rapportcijfer (1-10) zou u <evenement> geven? Cijfer: __

:: Hartelijk dank voor uw medewerking! ::

22. ENQ: Omcirkel geslacht zonder te vragen.

- (1) Man
- (2) Vrouw

Bijlage 3 Enquêteschema

Di 12 okt.	Wo 13 okt.	Do 14 okt.	Vr 15 okt.	Zat 16 okt.	Zon. 17 okt.	
Podium Training	Podium Training	Podium Training	Podium Training	Kwalificatie dames	Kwalificatie dames	
Ma 18 okt.	Di. 19 okt.	Wo. 20 okt.	Do 21 okt.	Vr 22 okt.	Zat 23 okt.	Zon 24 okt.
Kwalificatie heren	Kwalificatie heren	Teamfinale dames	Teamfinale heren	Meerkamp finale heren/dames	Toestelfinale Dames sprong en brug	Toestelfinale Dames balk en vloer
					Toestelfinale Heren vloer, paard voltige en ringen	Toestelfinale heren sprong, brug en rek

Op zaterdag 16 oktober wordt er gestart met het enquêteren. Het WK zal 9 dagen duren, dus moeten er per dag ongeveer 84 enquêtes afgenomen worden. Elke dag dienen er minimaal 2 studenten van de projectgroep aanwezig te zijn. En om het dag-target te bereiken wordt er elke dag gebruik gemaakt van 5 extra studenten. Dit houdt in dat elke deelnemer per dag 17 tot 19 enquêtes gaat afnemen.

Target	Target p.d.	Duur enquête	Shift duur	Projectdeelnemers p.d.	Studenten p.d.
750-800 enquêtes	84 enquêtes	5-7 min.	3 uur	2	5
Enquêtes p.d. p.p.					
17-19					

Enquête Rooster

Dagen	Soort bezoeker			
Zat 16 okt. 10:00 – 13:00	Reguliere bezoekers	VIP bezoekers	Deelnemers teams	Pers
	3 - GIP Begeleider - Student 3 - Student 1	1 - GIP Begeleider	-	-
Zon 17 okt. 18:00 – 20:00	Reguliere bezoekers	VIP bezoekers	Deelnemers teams	Pers
	3 - GIP Begeleider - Student 4 - Student 3	1 - GIP Begeleider	-	-
Ma 18 okt. 16:00 – 19:00	Reguliere bezoekers	VIP bezoekers	Deelnemers teams	Pers
	3 - GIP Begeleider - Student 1 - Student 5 - Student 4	1 - GIP Begeleider	-	-
Di 19 okt. 10:00 – 13:00	Reguliere bezoekers	VIP bezoekers	Deelnemers teams	Pers
	3 - GIP Begeleider - Student 5 - Student 1 - Student 2	1 - GIP Begeleider	-	-
Wo 20 okt. 15:00 – 18:00	Reguliere bezoekers	VIP bezoekers	Deelnemers teams	Pers
	3 - GIP Begeleider	1 - GIP Begeleider	-	-

	-Student 3 - Student 2 - Student 5			
Do 21 okt. 15:00 – 18:00	Reguliere bezoekers	VIP bezoekers	Deelnemers teams	Pers
	3 - GIP Begeleider - Student 1 - Student 4 - Student 3	1 - GIP Begeleider	-	-
Vr 22 okt. 14:00 – 17:00	Reguliere bezoekers	VIP bezoekers	Deelnemers teams	Pers
	3 - GIP Begeleider - Student 2 - Student 4 -Student 5	1 - GIP Begeleider	-	-
Zat 23 okt. 11:00 – 14:00	Reguliere bezoekers	VIP bezoekers	Deelnemers teams	Pers
	3 - GIP Begeleider - Student 1 - Student 2 - Student 3	1 - GIP Begeleider	-	-
Zo 24 okt. 12:00 – 15:00	Reguliere bezoekers	VIP bezoekers	Deelnemers teams	Pers
	3 - GIP Begeleider - Student 5 - Student 2 - Student 4	1 - GIP Begeleider	-	-

Pers

Op het evenement zal 1 van de projectdeelnemers contact maken met de pers. Aan hen wordt gevraagd om de uitgaven bij te houden, zodat de projectgroep deze voor het onderzoek kan gebruiken.

Deelnemers teams

Via Rotterdam Topsport wordt er contact gezocht met de teamleiders met de vraag of zij geïnterviewd mogen worden over het uitgavenpatroon van het team.

Tijdsverantwoording

In de eerste 4 dagen (kwalificaties) is de verwachting dat als team Nederland turnt, er veel Nederlanders op af komen. Het is aannemelijk dat het uitgavenpatroon verschilt met andere toeristen. Om dit verschil in kaart te brengen wordt er 2 keer in de ochtend geënquêteerd omdat op deze tijdsgedeeltes de bezoekers die alleen voor Nederland komen grotendeels niet aanwezig zijn. *(Dit zijn nu nog aannames maar aan de hand van de enquêtes kunnen wij dit bevestigen of juist niet)* En de andere 2 dagen op tijdstippen waar Nederland wel turnt.

Op de rest van de dagen wordt er 2 uur van te voren geënquêteerd zodat de bezoekers de tijd willen nemen. De projectdeelnemers controleren na de shift of het target gehaald is en of de enquêtes goed ingevuld zijn. Mocht dit niet zo zijn, worden de enquêtes diezelfde dag opnieuw gedaan of wordt er doorgedaan totdat het target gehaald is.

Hoeveelheid ingeroosterd	= 43 shifts
Hoeveel shifts nodig?	= (800/19) = 42 shifts

Onderling kan er geruild worden, maar er dienen minimaal 2 deelnemers van de projectgroep aanwezig te zijn.

Bijlage 4 VIP bezoekers

	za 16 oktober kwalificatie dames 9.00-21.45 uur	zo 17 oktober kwalificatie dames 9.00-21.45 uur (NL 20.00-21.45 uur)	ma 18 oktober kwalificatie heren 9.00-22.15 uur (NL 17.00-19.15 uur)	di 19 oktober kwalificatie heren 9.00-22.15 uur	wo 20 oktober finale landen dames 17.00-19.00 uur	do 21 oktober finale landen heren 17.00-20.00 uur	vr 22 oktober meerkampfinales	za 23 oktober toestelfinales dames/heren 13.00-16.30 uur	zo 24 oktober toestelfinales dames/heren 14.00-17.30 uur	
VIP met hospitality (VIP kaart)										
Bondsbestuur/RvT	15	17	15	15	16	15	19	18	20	
Uit contracten	-	-	-	-	4	4	4	4	4	
Overigen	-	2	-	-	-	-	-	17	20	
TOTAAL AANTAL GEWEEST	15	19	15	15	20	19	25	29	44	
Aanwezig in zijn totaliteit										201
Uitgenodigd waren in zijn totaliteit										263
VIP-deel tribune (VIP ticket)										
Uit contracten	22	22	22	22	35	32	53	56	45	
Overigen	5	29	30	4	38	49	93	51	77	
TOTAAL AANTAL GEWEEST	27	51	52	26	73	81	146	107	122	
Aanwezig in zijn totaliteit										685
Uitgenodigd waren in zijn totaliteit										1.052
VIP's met accreditatie										
FIG	74	75	75	79	86	87	89	87	84	
KNGU	87	92	90	84	83	84	107	113	117	
TOTAAL AANTAL	161	167	165	163	169	171	196	200	201	857
										1.593
Loges										
Contract Rotterdam Topsport					100	100	100	110	100	
Districten	41	45	32	20	34	30	63	38	39	
RSP	10	10	10	10	4	9	17	53	59	
Genodigden en relaties bondsbestuur	0	2	9	0	2	22	8	7	11	
Partners in Sport					100	100	150	80	100	
Aanwezig in zijn totaliteit										1.625
Totale hoeveelheid VIP over alle dagen										3.368 (exl. FIG)
										4.104 (Incl. FIG)

Bijlage 5 Terugkoppelingsformulier naar WESP

Beschrijving evenement en evenement locatie	Ahoy Rotterdam. Binnen-evenement.	
Datum evenement, dag- of meerdaags evenement, vrij of gecontroleerd toegankelijk, betaalde of gratis toegang	16 t/m 24 oktober. Gecontroleerd en betaalde toegang.	
Totaal aantal bezoekers, deelnemers en bezoeken	Bezoekers	
	Deelnemers	1342
	Bezoeken	41.500
Totaal aantal overnachtingen	Overnachtingen	3.280
Overige opmerkingen		

Kerngegevens economische impact bezoekers					
		Dag toeristen	Overnacht ers	Totaal bezoekers	Totaal bezoeken
Aantal bezoeken		36861	1075	37936	41500
Aandeel additionele bezoekers	Buit	1,9%	31,6%		
	NL	79,1%	53,8%		
	Rotterdam				
		81,0%	85,5%		
Gemiddelde overnachtingsduur	Buit	nvt	5,9		
(additioneel)	NL	nvt	3,1		
	Rotterdam				
Gemiddelde bestedingen per overnachting	Buit	€ -	€ 89,30		
(additioneel)	NL	€ -	€ 74,86		
	Rotterdam	€ -			
			80,2		
Gemiddelde dagbestedingen	Buit	€ 60,75	€ 194,58	€ 160,26	
	NL	€ 54,64	€ 86,53	€ 58,33	
	Rotterdam				
		€ 54,77	€ 122,14		
Totaal dagbestedingen	Buit	€ 42.518	€ 457.737	€ 500.255	
	NL	€ 1.593.310	€ 207.406	€ 1.800.717	
		€ 1.635.829	€ 665.143	€ 2.300.972	
Overnachtingen	Buit		2.012		
	NL		1.818		
			3.830		
	Buit		€ 179.705		
	NL		€ 136.091		
	Rotterdam				
			€ 315.795		
				€ 2.616.767	
			ex ticket	€ 1.768.282	
				848485	

Overzicht economische impact		Realisatie	Prognose
Bezoekersbestedingen		€ 2.616.767	€ 3.540.072
Bestedingen meereizende niet-bezoekers		PM	€ 59.926
Extra overnachtingen			€ 89.841
Bezoekers met gratis entree bewijzen			€ 78.484
Bestedingen organisatie		€ 1.910.936	€ 813.840
Organisatorische VIP bestedingen			€ 185.440
Bestedingen deelnemers		€ 1.348.297	€ 2.256.115
Media bestedingen		€ 540.000	€ 1.000.000
Economische impact bezoekers en organisatie		€ 6.416.000	€ 8.023.718
Bezoekers ex tickets		€ 1.768.282	
Organisatorisch incl. tickets		€ 4.647.718	
Totaal		€ 6.416.000	

Bijlage 6 Ondervraagde bezoekers uitgesplitst naar herkomst

1 = 1000 – 1999

2 = 2000 – 2999

Enzovoort..

	Datum (oktober)									Totaal
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
Postcode 1	3	5	4	1	3	14	7	6	7	50
2	14	11	15	7	29	20	16	7	9	128
3	14	22	13	17	13	19	17	9	11	135
4	7	2	4	6	7	14	3	5	2	50
5	5	5	6	4	2	10	5	4	5	46
6	5	7	3	3	8	15	7	4	6	58
7	8	14	5	7	7	10	9	7	6	73
8	9	7	4	3	3	3	4	3	4	40
9	2	5	2	1	2	0	3	1	2	18
Totaal	67	78	56	49	74	105	71	46	52	598

